

Svendborgs Råger. Opdatering 2020.

Så er Rågerne atter engang skrevet i mandtal i Svendborg. Vi har nu nøjagtige tal fra kolonierne gennem de seneste 17 år. I år faldt tallet for første gang til under 1000 reder. Læs her om metode, trævalg og de mange gode oplevelser, Niels Andersens årlige Rågeoptællinger i tilgift giver.

Når man som jeg laver de samme undersøgelser i felten år efter år, så er det på sin plads at få materialet bearbejdet, præsenteret og opdateret hvert år. Derfor nu også min afrapportering af situationen omkring Rågekolonierne i Svendborg. Her har jeg fulgt udviklingen over de sidste 17-18 år, hvor 2003 var begyndelsesåret, en slags fjumreår med ufuldstændig dækning, men hvor selve optællingen fandt sin form. Det var dengang, at nuværende Svendborg Kommune bestod af 3 mindre kommuner: Egebjerg, Gudme og Svendborg. Og da min aktionsradius var begrænset af cykelafstanden i den daværende Svendborg Kommune, har jeg fortsat i det spor, så kan tallene i den lange tidsserie også sammenlignes.

De første år var opgaven overkommelig, men da Rågekolonierne ofte flytter rundt og gennem årene har haft slået sig ned på i alt 57 steder, er arbejdet blevet større. Alle steder skal besøges, for det hænder, at fuglene igen vender tilbage til en forladt koloni.

Fra Rågekolonien ved Braten Skov med udsigt ind over Svendborg. Foto: Erik Thomsen

Rågen giver gode oplevelser om foråret

Siden den tid har jeg ikke set mig tilbage, og i slutningen af marts indtræder en hektisk forandring af hverdagens feltaktivitet. Så skal der også findes tid til at besøge de mange Rågekolonier i Svendborg og omegn.

Rågeturene sætter rammen for en dejlig tid på foråret. Det plejer at være under Rågernes hæse stemme og lydtapet, at den første Gransanger høres og de første anemoner og lærkesporer ses. Så denne årligt tilbagevendende oplevelse er med til at give livet indhold og kvalitet. På forhånd glæder jeg mig, og turene ud i den sydfynske forårsnatur fylder godt op i årets naturdrejebog. Rågeoptællingerne skal foretages mens fuglene er aktive.

Sådan foregår mine optællinger

Optællingerne indledes i slutningen af marts og skal afsluttes førend bladene på træerne umuliggør kigget op til rederne, der oftest er højt oppe i trækronerne, måske i 20 m's højde. Jeg cykler mellem kolonierne med det foregående års oversigt kopieret og tapet ind i notesbogen. Efter en logisk fastlagt rute kan så årets nye tal føjes ind. I notesbogen skriver jeg altid selvfølgelig dato og klokkeslæt og de egentlige optegnelser over redeantal og trævalg noteres, fx B4, Eg 3 betyder et bøgetræ med 4 reder og en eg med 3. På den måde har jeg nu gennem de mange år dokumentation for nærmest hver enkelt rede. Det er desuden en stor lettelse, når jeg bevæger mig igennem kolonien at kunne stemme af med noterne, om et træ i tvivlstilfælde allerede er noteret.

Optællingerne i kolonierne skal ske førend træerne får blade. Her en ved at bygge rede. Foto: Poul Brugs Rasmussen.

Når så alle kolonierne er besøgt, og måske nye opdaget og føjet ind, så kommer det mest spændende øjeblik, nemlig totaloverblikket, når tallene lægges sammen. Selvfølgelig har man i løbet af de to-tre uger feltarbejdet været haft en fornemmelse: Er der flere eller færre formodet beboede reder end vanligt. Enkelte år har optællingen vist det samme tal to år i træk, eller næsten. Hvilket er et sandt lykketræf, da vi taler om registreringen af mellem 1000 og 1500 reder.

I år var min fornemmelse, at der var færre reder, men især, at mange ellers aktive kolonier var uden liv. Ofte må jeg så besøge stedet igen, ellers nager tvivlen, om det nu også var rigtigt.

Tallene lyver ikke, der var færre aktive kolonier i år, og der var færre beboede reder. Så for første gang i 17 år nåede jeg frem til et slutfacit på under 1000 par, nærmere betegnet 980 reder, fordelt på 20 kolonier. De enkelte koloniers størrelse fremgår af oversigten til sidst.

Rågens foretrukne redetræer

Da jeg altid skriver træarten ned, kan jeg i lighed med de seneste års afrapportering vise, hvilke træer Rågen foretrækker i det smilende sydfynske Rågeland. Her spejler bøgen sin top i bølgens blå og her slår Rågen sig helst ned. Gerne i det lidt kuperede landskab, der kan give toppen af skoven et let kuplet forløb med gode indflyvningsforhold til rederne.

Der skal gerne være fri indflyvning til redetræet, der til gengæld gerne kan rumme mange reder. Mit højeste antal var i år på 13 reder i samme bøgetræ. Foto: Poul Brugs Rasmussen.

Nedenfor ses i skemaform, hvilke redetræer de svendborgensiske Råger foretrækker. Bøgen er som antydnet det foretrukne redetræ, men i alt 11 forskellige træer har været anvendt. Til sammenligning vises som altid også de foregående års resultater.

	2016	%	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%
Bøg	889	73	872	73	849	72	849	73	660	67
Ask	164	14	125	10	113	10	90	8	65	7
Ahorn	67	6	62	5	61	5	117	10	127	13
Eg	44	4	38	3	79	7	49	4	74	8
Rødel	27	2	77	6	51	4	26	2	33	3
Birk	13	1	12	1	12	1	17	>1	10	1
Lind	8	<1	6	<1	7	<1	5	<1	5	<1
Rødgran	2	<1								
Kirsebær			1	<1					2	<1
Lærk					5	<1	5	<1	7	1
Kastanje							6	<1		
I alt	1214	100	1199	100	1167	100	1164	100	980	100

Den danske Rågebestand

Den samlede danske bestand af Råger blev ved udgangen af 2019 anslået til godt 85.000 par, hvilket er en stigning på 10.000 par i forhold til en opgørelse ti år tidligere. Samtidig er der tale om en fordobling i løbet af de godt 40 år, der er gået siden man sidst havde en landsdækkende optælling af bestanden i 1978, hvor det samlede antal blev opgjort til knap 40.000 par. Dengang havde hele Fyn blot havde 32 kolonier med knap 3000 reder. Den gennemsnitlige kolonistørrelse var dengang på 94. Her er virkelig sket en udvikling, hvis man vil sammenligne med Svendborg, for i dag er der kun ca. halvt så mange i "mine" kolonier. Tallet kan ses som allersidste linje i skemaet til sidst.

Årets samlede og lidt lavere antal formodet beboede reder i Svendborg i 2020 kom bag på mig, for en mild vinter havde ikke lukket fødekilderne ned med frosset jordoverflade. Det er netop på jorden og oftest i agerlandet, Rågen henter sin føde. Dens stærke næb og de fjerløse omgivelser ved næbfæstet gør, at den også kan afsøge de øverste cm af jorden for fødeemner, gerne korn, men også insekter og orme.

Der skydes mange Rågeunger

Selvom Rågen ikke har nogen jagttid, er det efter en skriftlig tilladelse fra Naturstyrelsen muligt at "regulere" ved at skyde ungerne på redekanten. Det må ske i perioden 1. maj til 15. juni. Reguleringen er i Svendborg delegeret ud til Jægerråd Svendborg, men også andre, som fx Thurø og Svendborg Jagtforening samt private reguleringsgrupper er med, dog mangler jeg oplysningerne herfra.

Sidste år (2019) blev der ifølge Jægerråd Svendborg nedlagt 788 Rågeunger i 17 kolonier med 690 reder. Tallene omfatter den såkaldte regulering, og dækker også bekæmpelse udenfor "den gamle Svendborg Kommune", men renser man tallene for kolonier udenfor denne, når tallet op på 436 unger i 13 af de kolonier, hvor jeg tæller op. Som nævnt, er der også andre, der regulerer Rågeunger i Svendborg Kommune, fx i den privatejede Tankefuldskov, som samtidig huser kommunens største koloni med omkring 200 par. Det samlede tal er altså større.

Jeg bryder mig ikke om, at fugle efterstræbes på livet i deres yngletid. Det sker da også på grund af et smuthul i jagtloven, som gør, at visse arter kan reguleres, selvom de ikke har en jagttid. Reguleringen begrundes med, at fuglene gør skade enten på afgrøder eller på menneskers sundhed fx ved at de larmer for meget. Tidligere havde kommunen også tilladelse til at bekæmpe voksne fugle.

Rågen er en forhadet fugl

Også i år har der i den lokale Fyns Amts Avis været beskrivelse af Rågeproblemer i lighed med dem, jeg beskrev i sidste års opdatering. ”*Stor rågekoloni skaber uro i Kværndrup*” (9. juni). Kolonien er at finde på kirkens grund, men, hedder det lakonisk i avisen, man har på grund af manglende præst og coronatid ikke nået at søge om skydetilladelse til voksne Råger og kirkegraveren henholder sig heldigvis til, at de fastsatte regler er vigtige at følge. Man skal altså ikke lade sig true til selvtægt af enkeltbeboeres mobilisering imod Rågerne gennem Facebookgrupper.

Det var en påstand om, at Rågen i antal voksede eksplosivt, der i 2003 satte mig i gang med at tælle op, for at kunne sætte tal på og afvise påstanden har været vigtigt. Der skal også være plads til de sorte fugle.

Mine optællinger fra Svendborg giver ikke belæg for at intensivere ”reguleringen” i ynglekolonierne, og generelt er min holdning den, at man ikke automatisk skal rykke ud, men kun såfremt der er klager.

Niels Andersen, Svendborg

Rågepar fodrer unge. Den 16. april. Foto: Erik Thomsen.

Rågekolonierne i Svendborg 2004-2020, optalt antal formodet beboede reder ~ par

	Lokalitet	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1	Pavevænge, Lehnskov	12	5	8	8	3	20	5	7	8	3	0	0	0	0	0	0	0
2	Svendborg Storcenter Nybolig	2	7	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Aldersro, Vandværksvej	11	14	11	9	11	12	37	19	14	8	29	41	42	20	0	27	52
4	Christiansmindeskoven	57	49	97	77	79	54	63	76	89	63	44	69	44	49	40	42	0
5	Hallindskov	131	97	112	121	148	162	136	143	94	87	74	70	55	0	0	0	0
6	Rubjerg Skov vest	158	131	165	157	153	203	186	147	156	114	71	122	100	104	113	120	109
7	Rubjerg Skov øst	27	22	31	33	25	35	40	44	57	57	40	79	85	112	58	65	68
8	Tyveskoven	32	32	42	42	30	17	4	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Tankefuld	174	188	204	203	207	229	210	219	184	186	206	224	242	202	245	210	191
10	Politistationen, Tvedvej	76	62	71	57	43	48	33	45	31	34	43	36	26	19	30	22	11
11	Hølbølsminde og Christianshøj	41	47	54	55	47	62	74	82	61	42	50	47	40	47	59	43	35
12	Rottefældeskoven, Tvedvej øst	54	54	74	71	89	84	87	49	31	32	25	29	26	24	31	11	0
13	Rottefældeskoven, Tvedvej vest	20	28	47	62	79	69	53	47	29	26	37	25	11	9	8	4	0
14	Store Byhave	69	60	69	56	47	73	94	104	74	88	108	149	159	144	89	90	90
15	Skovsbo	30	29	39	50	33	43	63	103	106	74	41	54	42	18	0	0	0
16	Smørmosekov, Thurø	62	91	106	121	135	118	113	123	109	100	61	0	0	0	0	0	0
17	Åbyskov/Vængemose syd	108	40	110	94	92	140	110	100	52	67	35	57	83	6	12	30	40
18	Åbyskov/Vængemose nord	28	34	30	22	20	13	8	11	60	14	7	6	5	7	9	25	32
19	Kohave ved Troense	52	62	38	35	37	28	12	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Horseskov	35	20	21	19	19	23	15	14	5	15	11	8	13	12	7	7	22
	I alt	1179	1072	1334	1285	1293	1433	1343	1338	1165	1010	882	1013	973	773	701	696	650
21	Byparken		1	0	1	5	8	10	14	10	14	3	0	5	3	5	4	5
22	Tipsgården, Hellegårdsvej		2	0	4	3	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0	0
23	Østerskov, Thurø			16	13	6	4	0	2	4	9	111	92	80	102	127	118	105
24	St. Byhavevej ved Kobberbækken			5	8	11	42	48	44	60	47	85	66	18	26	82	72	18
25	Broerne, Skovsbovej				2	22	0	0	0	0	0	0	4	2	1	2	0	0
26	Fruerskovvej ved nr. 33				5	9	8	3	4	6	5	0	0	0	0	0	0	0
27	Åbyskov, Dalmosevej nr. 6 og 8					16	0	0	3	28	3	17	3	0	37	41	27	31
28	Neergårdsmindeskoven, Thurø					15	14	0	0	3	3	10	24	8	4	3	0	0
29	Voldgade, P-plads						1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
30	Ryttervej ved nr. 66						1	0	1	0	0	6	2	1	0	0	1	0
31	Gyldenbjergsvej ved Vestre Skole						1	2	3	5	4	1	0	0	0	0	0	0
32	Egensevej ved nr. 3							1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Svendborg Idrætscenter								6	1	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Midtermosen, Thurø								17	9	18	13	8	14	6	6	8	9
35	Nyborgvej ved Ørkild								15	8	0	0	0	0	0	0	0	0
36	Caroline Amalie, Plejecenter								4	17	10	24	17	17	17	20	21	41
37	Strandvej/Skt. Jørgens Park									5	6	9	5	0	0	0	0	0
38	Rantzausminde, Efterskolevej									1	0	0	0	0	0	0	0	0
39	Skovsbo, syd for Skovsbovej									11	8	0	2	5	3	0	0	0
40	Tved, Hellet ved nr. 99										20	12	9	2	0	0	0	0
41	Tved, Bjørnøvej ved nr.68											2	1	0	1	1	1	0
42	Frederiksgade, ved jernbanen											1	3	3	2	2	0	0
43	Braten Skov v. broen												11	45	138	87	110	66
44	Skovsbovej ved nr. 61												1	1	0	0	0	0
45	Odensevej ved nr. 34												1	1	0	0	0	0
46	Tved Præstegårdshave												3	3	0	0	0	0
47	Thomasminde													7	10	13	3	0
48	Rantzausminde Børnehaven													7	0	0	0	0
49	Høje Bøge													6	0	0	0	0
50	Dronningholmsvej													3	6	22	24	24
51	Rantzausmindevej ved nr. 148													1	3	2	0	0
52	Christinedalskoven														63	48	47	27
53	Sofielundskoven														3	5	9	0
54	300 m nord for Skovsbo Strand														1	0	0	0
55	Mølleskov, Lehnskov															+	11	4
56	Egense Stationsvej ved nr.1																6	0
57	Viebæltet																6	0
	I alt	1179	1075	1355	1318	1380	1512	1408	1451	1333	1157	1176	1273	1202	1199	1167	1164	980
	Redegennemsnit pr koloni	59,0	48,9	61,5	50,7	51,1	56,0	56,3	50,0	41,7	39,9	39,2	38,6	33,4	37,5	38,9	41,4	49,0